Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (fjärde avdelningen)

den 15 juli 2015*

”Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Europeiska marknader för värmestabilisatorer — Beslut varigenom överträdelser av artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet konstateras — Fastställande av priser, uppdelning av marknaden och utbyte av känslig affärsinformation — Överträdelsernas varaktighet — Preskription — Administrativa förfarandets varaktighet — Rimlig tidsfrist — Rätten till försvar — Ansvar för överträdelser — Överträdelser som begås av dotterbolag, av ett partnerskap som inte är ett rättssubjekt och av ett dotterbolag — Beräkning av bötesbeloppet”

I mål T-47/10,

Akzo Nobel NV, Amsterdam (Nederländerna),

Akzo Nobel Chemicals GmbH, Düren (Tyskland),

Akzo Nobel Chemicals BV, Amersfoort (Nederländerna),

Akcros Chemicals Ltd, Warwickshire (Förenade kungariket),

inledningsvis företrädda av C. Swaak och M. van der Woude, därefter av C. Swaak och R. Wesseling, advokater,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, inledningsvis företrädd av F. Ronkes Agerbeek och J. Bourke, därefter av F. Ronkes Agerbeek och P. Van Nuffel, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av J. Holmes, barrister,

svarande,

angående en talan i första hand om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2009) 8682 slutlig av den 11 november 2009 om ett förfarande enligt artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/38589 – Värmestabilisatorer), och i andra hand om nedsättning av bötesbeloppet.

meddelar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden M. Prek samt domarna I. Labucka (referent) och V. Kreuschitz,

* Rättegångsspråk: engelska.

justitiesekreterare: handläggaren S. Spyropoulos,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 23 september 2014,

följande

Dom [1]

Bakgrund till tvisten

1 Förevarande mål avser kommissionens beslut K(2009) 8682 slutlig av den 11 november 2009 om ett förfarande enligt artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/38589 – Värmestabilisatorer) (nedan kallat det angripna beslutet).

2 Tvisten omfattar flera företag.

I –*Inblandade företag*

A –*Akzo-koncernen*

3 Efter det att Nobel Industrier hade förvärvats år 1993 bytte Akzo NV firma till Akzo Nobel NV (nedan kallat Akzo Nobel), holdingbolag för en koncern av företag spridda och verksamma över hela världen (nedan tillsammans kallade Akzo-koncernen).

4 Fram till den 19 mars 1993 sköttes produktionen och försäljningen av värmestabilisatorer i Akzo-koncernen av indirekt helägda dotterbolag till dels Akzo, sedermera Akzo Nobel, genom Akzo Chemicals International BV, sedermera Akzo Nobel Chemicals International BV, dels bolagen Akzo Chemie GmbH och Akzo Chemicals GmbH, sedermera Akzo Nobel Chemicals GmbH (nedan kallat Akzo GmbH), för tennstabilisatorer, och Akzo Chemie Nederland BV och Akzo Chemicals Nederland BV, sedermera Akzo Nobel Chemicals BV (nedan kallat Akzo BV), för sektorn för ESBO/estrar.

B –*Akcros-partnerskapet*

5 Den 19 mars 1993 ingick Akzo Chemicals International, ett helägt dotterbolag till Akzo, sedermera till Akzo Nobel, ett ramavtal med Harrisons Chemicals (UK) Ltd, ett helägt dotterbolag till Harrisons & Crosfield plc, sedermera Elementis plc (nedan kallat 1993 års ramavtal). Syftet med ramavtalet var att gruppera om verksamheten i deras respektive koncerner vad avser utveckling, produktion och försäljning av vissa kemikalier, däribland värmestabilisatorer.

6 I 1993 års ramavtal kom man överens om att tillgångar och personal i den berörda sektorn skulle föras över till fyra partnerskap i Förenade kungariket, Tyskland, Nederländerna och Förenta staterna, där kapitalet för varje partnerskap och bolag belägna i Frankrike (Tinstab SA), i Italien (Harcros Chemicals Italia SpA), i Spanien (Harcros Chemicals Iberia SA) och i Danmark (Lankro Sandia ApS) skulle innehas till lika delar av koncernen Akzo Chemicals International, det vill säga Akzo-koncernen, och av koncernen Harrisons Chemicals (UK).

1 — Nedan återges endast de punkter i denna dom som tribunalen anser bör publiceras.

7 Den 24 mars 1993 underrättade Akzo Chemicals International och Harrisons Chemicals (UK) Europeiska kommissionen om 1993 års ramavtal med tillämpning av rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT L 395, s. 1), i dess rättade version.

8 Genom beslut av den 29 april 1993 förklarade kommissionen 1993 års ramavtal förenligt med den gemensamma marknaden (nedan kallat 1993 års koncentrationsbeslut).

9 Med tillämpning av 1993 års ramavtal bildades partnerskapet Akcros Chemicals (nedan kallat Akcros-partnerskapet) i Förenade kungariket den 28 juni 1993 (se skäl 536 i det angripna beslutet).

10 När Akcros-partnerskapet bildades, ägdes det till lika delar av Pure Chemicals Ltd, ett bolag som var helägt först av Akzo, som sedermera ändrade firma till Akzo Nobel, och av olika bolag, senast av Elementis UK Ltd och Elementis Services Ltd, som ingick i en koncern vars holdingbolag var Elementis plc (nedan tillsammans kallade Elementis).

C –*Akcros-joint venture*

11 Den 15 juli 1998 avtalade Akzo Nobel med Elementis om att genom sitt helägda dotterbolag Pure Chemicals förvärva Elementis andelar i Akcros-partnerskapet, vilket hade omvandlats till Akcros Chemical Ltd (nedan kallat Akcros), i vilket samtliga andelar indirekt innehades av Akzo Nobel från den 2 oktober 1998.

12 Akzo Nobel överlät den 15 mars 2007 Akcros till GIL Investments.

II –*Det administrativa förfarande som utmynnade i det angripna beslutet*

A –*Kommissionen inleder en utredning*

13 Den utredning som ledde fram till det angripna beslutet föranleddes av att Chemtura den 26 november 2002 ingav en ansökan om immunitet med stöd av kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, s. 3) (se skälen 79 och 80 i det angripna beslutet).

14 Den 30 januari 2003 meddelade kommissionen beslut K(2003) 85/4 med stöd av artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8), i vilket kommissionen beslutade att bolagen Akzo Nobel Chemicals Ltd, Akcros och deras respektive dotterbolag skulle undersökas i syfte att efterforska bevis på eventuella konkurrensbegränsande förfaranden (nedan kallat beslutet av den 30 januari 2003).

15 Den 10 februari 2003 antog kommissionen beslut K(2003) 559/4, även det med stöd av artikel 14.3 i förordning nr 17, om ändring av beslutet av den 30 januari 2003 (nedan tillsammans kallade inspektionsbesluten).

16 Den 12 och den 13 februari 2003 genomfördes undersökningar med stöd av inspektionsbesluten på plats i Akzo Nobel Chemicals och Akcros lokaler i Eccles, Manchester (Förenade kungariket). Vid dessa undersökningar kopierade tjänstemännen från kommissionen ett stort antal handlingar. Akzo Nobel Chemicals och Akcros företrädare uppgav härvid för tjänstemännen från kommissionen att vissa handlingar möjligtvis omfattades av sekretessen för skriftväxling med advokater (nedan kallade de omtvistade handlingarna).

17 Vid undersökningen av de omtvistade handlingarna uppstod en tvist beträffande fem handlingar, vilka kom att behandlas på två olika sätt. Tjänstemännen från kommissionen kunde nämligen inte omedelbart komma fram till en slutsats beträffande det skydd som två handlingar eventuellt skulle omfattas av. Tjänstemännen tog därför kopior av dessa handlingar som de lade i ett förseglat kuvert som de tog med sig efter att ha avslutat undersökningen. Vad gäller de tre andra omtvistade handlingarna, fann den tjänsteman från kommissionen som var ansvarig för undersökningarna att de inte omfattades av sekretess och tog följaktligen kopior på dessa handlingar som han lade till de övriga handlingarna i ärendet, utan att lägga dem i ett förseglat kuvert.

18 Detta gav upphov till en omfattande tvist i domstol (nedan kallad Akzo-tvisten).

B –*Akzo-tvisten*

19 Akzo Nobel Chemicals och Akcros väckte, genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 11 april 2003, en talan som huvudsakligen avsåg ogiltigförklaring av beslut K(2003) 559/4 av den 10 februari 2003 och, om det var nödvändigt, av beslutet av den 30 januari 2003, enligt vilka bolagen och deras respektive dotterbolag skulle bli föremål för den ifrågavarande undersökningen (mål T-125/03, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen).

20 Den 17 april 2003 inkom Akzo Nobel Chemicals och Akcros med en ansökan om uppskov med verkställigheten av inspektionsbesluten (mål T-125/03 R, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/ kommissionen).

21 Kommissionen meddelade den 8 maj 2003 beslut K(2003) 1533 slutlig med stöd av artikel 14.3 i förordning nr 17 (nedan kallat beslutet av den 8 maj 2003). I detta beslut avslog kommissionen sökandenas begäran om att de omtvistade handlingarna skulle hållas konfidentiella.

22 I beslutet av den 8 maj 2003 avslog kommissionen Akzo Nobel Chemicals och Akcros begäran om att de omtvistade handlingarna skulle återlämnas till dem, och angav att kommissionen hade för avsikt att öppna det förseglade kuvertet, men preciserade att den inte skulle göra detta innan fristen för att överklaga beslutet hade löpt ut.

23 Akzo Nobel Chemicals och Akcros väckte, genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 4 juli 2003, talan om ogiltigförklaring av beslutet av den 8 maj 2003 (mål T-253/03, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen).

24 Vidare inkom de med en ansökan om uppskov med verkställigheten av beslutet av den 8 maj 2003 (mål T-253/03 R, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen).

25 Genom beslut av den 30 oktober 2003 avslog tribunalens ordförande ansökan om uppskov med verkställighet i mål T-125/03 R avseende inspektionsbesluten, medan ansökan i mål T-253/03 R avseende sekretess för de omtvistade handlingarna delvis bifölls (beslut av den 30 oktober 2003, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen, T-125/03 R och T-253/03 R, REG, EU:C:2003:287).

26 Det beslutet upphävdes genom beslut av den 27 september 2004, kommissionen/Akzo och Akcros (C-7/04 P (R), REG, EU:C:2004:566).

27 I skrivelse av den 15 oktober 2004 återlämnade tribunalens kansli det förseglade kuvertet med två av de omtvistade handlingarna till kommissionen (skälen 84–90 i det angripna beslutet).

28 I dom av den 17 september 2007 avvisade tribunalen talan i mål T-125/03 mot inspektionsbesluten. Talan i mål T-253/03 om de omtvistade handlingarna ogillades, i huvudsak eftersom kommissionen inte hade gjort något fel när den bedömde att inget av de omtvistade handlingarna omfattades av advokatsekretessen (dom av den 17 september 2007, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen, T-125/03 et T-253/03, REG, EU:T:2007:287, punkterna 57 och 184).

29 I dom av den 14 september 2010, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen (C-550/07 P, REU, EU:C:2012:512), ogillade domstolen överklagandet av domen Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen, punkt 28 ovan (EU:T:2007:287).

C –*Kommissionen avslutar utredningen*

30 Den 8 oktober 2007 och flera gånger under år 2008 begärde kommissionen upplysningar från berörda företag med tillämpning av artikel 18 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) (skälen 91 och 92 i det angripna beslutet).

31 Den 17 mars 2009 antog kommissionen ett meddelande om invändningar, som den 18 mars 2009 delgavs flera företag, däribland Akzo Nobel, Akzo GmbH, Akzo BV och Akcros, som är sökande i målet (skäl 95 i det angripna beslutet).

32 Den 11 november 2009 antog kommissionen det angripna beslutet.

III –*Det angripna beslutet*

33 I det angripna beslutet konstaterade kommissionen att ett antal företag hade överträtt artikel 81 EG och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) genom att delta i två konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden vilka omfattade hela EES och omfattade dels sektorn för tennstabilisatorer, dels sektorn för epoxiderad sojabönsolja/estrar (nedan sektorn för ESBO/estrar).

34 I det angripna beslutet konstateras två överträdelser, vilka avser två kategorier av värmestabilisatorer. Det är fråga om produkter som tillförs produkter med en bas av polyvinylklorid (PVC) i syfte att förbättra deras värmebeständighet (skäl 3 i det angripna beslutet).

35 Enligt artikel 1 i det angripna beslutet består var och en av överträdelserna av fastställande av priser, marknadsuppdelning genom försäljningskvoter, uppdelning av kunder och utbyte av känslig affärsinformation, särskilt om kunder, produktion och försäljning.

36 I det angripna beslutet anges att berörda företag deltagit i överträdelserna under olika perioder mellan den 24 februari 1987 och den 21 mars 2000 vad gäller tennstabilisatorer, och mellan den 11 september 1991 och den 26 september 2000 vad gäller sektorn för ESBO/estrar.

37 Det angripna beslutet tillställdes 20 företag avseende varje överträdelse, vilka företag direkt hade medverkat i de aktuella överträdelserna eller, med hänsyn till deras ansvar, i egenskap av moderbolag (skäl 510 i det angripna beslutet).

A –*Ansvarsfördelningen för överträdelserna i det angripna beslutet*

38 I artikel 1 i det angripna beslutet anges att sökandena ansvarar för sitt deltagande i överträdelsen vad gäller tennstabilisatorer, från den 24 februari 1987 till den 21 mars 2000 vad beträffar Akzo Nobel, från den 24 februari 1987 till den 28 juni 1993 vad beträffar Akzo GmbH och från den 28 juni 1993

till den 21 mars 2000 vad beträffar Akcros. På samma sätt anges det i artikel 1 i det angripna beslutet att sökandena ansvarar för sitt deltagande i överträdelsen vad gäller sektorn för ESBO/estrar, från den 11 september 1991 till den 22 mars 2000 vad beträffar Akzo Nobel, från den 11 september 1991 till den 28 juni 1993 vad beträffar Akzo BV och från den 28 juni 1993 till den 22 mars 2000 vad beträffar Akcros.

39 I det angripna beslutet hölls Akzo Nobel ansvarigt för hela överträdelseperioden, det vill säga från den 24 februari 1987 till den 22 mars 2000, i egenskap av holdingbolag för en koncern i vilken vissa bolag direkt deltog i överträdelserna.

40 För perioden före den 28 juni 1993 (nedan kallad den första överträdelseperioden) bedömde kommissionen att de bolag som ägdes indirekt av Akzo, som sedermera ändrade firma till Akzo Nobel, hade deltagit direkt i överträdelserna, det vill säga Akzo GmbH vad gällde överträdelsen beträffande tennstabilisatorer, och Akzo BV vad gällde överträdelsen beträffande sektorn för ESBO/estrar (skälen 512–519 i det angripna beslutet).

41 För perioden den 28 juni 1993 till den 2 oktober 1998 (nedan kallad den andra överträdelseperioden) bedömde kommissionen att överträdelserna hade begåtts av Akcros-partnerskapet (skälen 563 och 564 i det angripna beslutet).

42 För perioden den 2 oktober 1998 till den 21 mars 2000 avseende tennstabilisatorerna, och den 2 oktober 1998 till den 22 mars 2000 för sektorn för ESBO/estrar (nedan kallad den tredje överträdelseperioden) bedömde kommissionen att överträdelserna hade begåtts av Akcros (skälen 582–587 i det angripna beslutet).

43 Vad gäller kommissionens befogenheter att ålägga sökandena böter för dessa överträdelser, förkastade kommissionen i det angripna beslutet deras argument om att kommissionen hade kunnat fortsätta och borde ha fortsatt sin undersökning under tiden förfarandena pågick vid tribunalen i Akzo-tvisten. Kommissionen bedömde nämligen att preskriptionsfristen på tio år för ålägga böter hade avbrutits allmängiltigt (*erga omnes*) med anledning av Akzo-tvisten (skälen 672–682 i det angripna beslutet).

B –*Åläggandet av böter i det angripna beslutet*

44 I artikel 2 i det angripna beslutet anges följande:

”För överträdelse inom sektorn för tennstabilisatorer … åläggs följande böter:

1) Elementis plc, Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 875 200 euro,

2) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 2 601 500 euro,

3) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited och [Akzo Nobel] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 4 546 300 euro,

4) [Akzo Nobel], [Akzo GmbH] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 1 580 000 euro,

5) [Akzo Nobel] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 944 300 euros;

6) [Akzo Nobel] och [Akzo GmbH] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 9 820 000 euro,

7) [Akzo Nobel] är ansvarigt för ett belopp på 1 432 700 euro,

…

För överträdelse inom sektorn för [ESBO/estrar] åläggs följande böter:

18) Elementis plc, Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 1 115 200 euro,

19) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 2 011 103 euro,

20) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited och [Akzo Nobel] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 7 116 697 euro,

21) [Akzo Nobel], [Akzo BV] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 2 033 000 euro,

22) [Akzo Nobel] och [Akcros] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 841 697 euro,

23) [Akzo Nobel] och [Akzo BV] är solidariskt ansvariga för ett belopp på 3 467 000 euro,

24) [Akzo Nobel] är ansvarigt för ett belopp på 2 215 303 euro …”

45 För att fastställa böterna tillämpade kommissionen den metod som anges i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer).

[utelämnas]

Förfarandet och parternas yrkanden

51 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 27 januari 2010 väckte sökandena talan mot det angripna beslutet.

52 I skrivelse av den 29 juli 2011 till tribunalens kansli gjorde kommissionen tribunalen uppmärksam på den inverkan domen ArcelorMittal Luxembourg/kommissionen och domen kommissionen/ArcelorMittal Luxembourg m.fl., punkt 48 ovan (EU:C:2011:190) har på förevarande mål, vilket tribunalen förde till protokollet.

53 I samma skrivelse återkallade kommissionen de argument som gjorts gällande i andra hand rörande avbrottet i förfarandet mot Akzo Nobel, Akzo GmbH och Akzo BV i punkterna 55–65 i svaromålet och i punkterna 27–33 i dupliken.

54 Vidare preciserade kommissionen i skrivelsen att den vidhöll sitt argument rörande avbrottet i förfarandet mot Akcros och sitt svar på den grund som avsåg åsidosättande av preskriptionsreglerna i förhållande till alla andra sökande.

[utelämnas]

97 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens muntliga frågor vid förhandlingen den 23 september 2014.

98 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

— i första hand ogiltigförklara det angripna beslutet,

— i andra hand sätta ned det bötesbelopp som sökandena ålagts, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

99 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

[utelämnas]

Rättslig bedömning

102 Sökandena har åberopat fem grunder till stöd för sin talan.

103 I den första grunden har sökandena anfört att preskriptionsreglerna har åsidosatts. Den andra grunden avser åsidosättande av omsorgsprincipen och principen om en rimlig tidsfrist. Som tredje grund har sökandena gjort gällande att rätten till försvar har åsidosatts. I den fjärde grunden har sökandena anfört att kommissionen gjorde fel när den bestämde ansvaret för överträdelserna och ålade sökandena böter. Den femte grunden avser felaktig beräkning av bötesbeloppen.

I –*Den första grunden: Åsidosättande av preskriptionsreglerna*

104 Sökandena har inom ramen för den första grunden, om åsidosättande av preskriptionsreglerna, i första hand gjort gällande att kommissionen inte längre kunde vidta några åtgärder mot sökandena vad gällde den första överträdelseperioden och att överträdelserna upphörde ”år 1996/1997” eller ”senast” år 1997. Kommissionen har därför i det angripna beslutet åsidosatt artikel 25.1 b i förordning nr 1/2003.

105 I andra hand har sökandena gjort gällande att kommissionen i vart fall har åsidosatt artikel 25.5 i förordning nr 1/2003, eftersom den inte har styrkt någon överträdelse för åren 1999 och 2000 i det angripna beslutet.

106 Det finns således anledning att pröva de argument som sökandena har framfört i samband med den första grunden, om åsidosättande av preskriptionsreglerna, vad beträffar den första överträdelseperioden och därefter den andra och den tredje överträdelseperioden.

A – *Den första överträdelseperioden*

1. Parternas argument

107 Sökandena menar att det framgår av skäl 512 och av artikel 1.1 b och artikel 1.2 b i det angripna beslutet att Akzo GmbH och Akzo BV i Akzo-koncernen – som kommissionen bedömde direkt hade begått överträdelserna under den första överträdelseperioden (det vill säga vad beträffar tennstabilisatorer från den 24 februari 1987 till den 28 juni 1993, och för sektorn för ESBO/estrar från den 11 september 1991 till den 28 juni 1993) – upphörde sitt deltagande i överträdelserna den 28 juni 1993.

108 I enlighet med artikel 25.1 b i förordning nr 1/2003 kunde kommissionen således inte längre vidta åtgärder mot Akzo GmbH och Akzo BV från den 28 juni 1998.

109 Enligt sökandena vidtog kommissionen emellertid sin första officiella handling mot sökandena den 12 och 13 februari 2003.

110 Följaktligen kan Akzo GmbH och Akzo BV inte hållas ansvariga.

111 Således finns det skäl att ogiltigförklara artikel 1.1 b och artikel 1.2 b i det angripna beslutet.

112 Mot samma bakgrund kan Akzo Nobel inte heller längre hållas ansvarigt i sin egenskap av moderbolag för Akzo GmbH och Akzo BV vad avser den första överträdelseperioden.

113 Med beaktande av dessa argument ska följaktligen böterna enligt artikel 2 leden 4, 6, 21 och 23 i det angripna beslutet i vart fall delvis undanröjas.

114 Kommissionen anser sig ha visat i det angripna beslutet att enheterna i Akzo-koncernen har deltagit i överträdelserna på sektorn för tennstabilisatorer från år 1987 till mars 2000, och i överträdelserna på sektorn för ESBO/estrar från år 1991 till mars 2000.

115 Såsom framgår av skäl 527 i det angripna beslutet har kommissionen utgått från att om ett företag har deltagit i en överträdelse under viss period under vilken det bestod av olika rättssubjekt, kan nämnda företag inte åberopa preskriptionsregler som följer av denna interna omorganisation. I annat fall hade det varit enkelt för företag att undgå preskriptionsreglerna genom en intern omorganisation. Artikel 81 EG och preskriptionsreglerna i artikel 25 i förordning nr 1/2003 tillämpas på företag och inte på de rättssubjekt de består av. Härav följer att om de juridiska personer som ingår i företaget Akzo deltar i en överträdelse, börjar preskriptionsfristen att löpa först från den dag då företaget upphör med överträdelsen.

116 Kommissionen har gjort gällande att de första utredningsåtgärderna vidtogs i januari och i februari 2003, varigenom den femåriga preskriptionsfristen började löpa, och att andra utredningsåtgärder vidtogs därefter, varför det första angripna beslutet faktiskt antogs inom femårsfristen räknat från den senaste utredningsåtgärden.

2. Tribunalens bedömning

117 Inom ramen för den första grundens första del, om åsidosättande av artikel 25.1 b i förordning nr 1/2003, har sökandena gjort gällande att kommissionens möjlighet att vidta åtgärder mot Akzo GmbH och Akzo BV preskriberades från den 28 juni 1998, och därmed även kommissionens möjlighet att ålägga dessa bolag att solidariskt med Akzo Nobel, såsom moderbolag för dessa bolag, betala böter.

118 Härvid erinrar tribunalen inledningsvis om att kommissionens möjlighet att ålägga påföljder för överträdelser av artikel 81 EG preskriberas efter fem år enligt artikel 25.1 b i förordning nr 1/2003.

119 I artikel 25.2 i förordning nr 1/2003 anges att preskriptionstiden ska räknas från och med den dag då överträdelsen begicks, men att tiden vid fortsatta eller upprepade överträdelser ska räknas från och med den dag då överträdelsen upphörde.

120 I artikel 25.3 i förordning nr 1/2003 föreskrivs att preskriptionstiden för åläggande av böter ska avbrytas av åtgärder som vidtas av kommissionen i syfte att undersöka eller ingripa mot överträdelsen.

121 Det är emellertid utrett att kommissionen i det angripna beslutet slog fast att Akzo GmbH ansvarade för överträdelsen beträffande tennstabilisatorer och att Akzo BV ansvarade för överträdelsen beträffande sektorn för ESBO/estrar enbart till den 28 juni 1993 (se skälen 512 och 513 samt artikel 1.1 b och artikel 1.2 b i det angripna beslutet).

122 Det är även utrett att Akzo Nobel i det angripna beslutet befanns ansvara för överträdelserna under den första överträdelseperioden endast till följd av Akzo GmbH:s överträdelser beträffande tennstabilisatorer och av Akzo BV:s överträdelser beträffande sektorn för ESBO/estrar (se skäl 514 i det angripna beslutet).

123 Det är likaså utrett att kommissionens första åtgärder för att undersöka eller ingripa mot överträdelserna beträffande tennstabilisatorer och sektorn för ESBO/estrar vidtogs först i början på år 2003.

124 Det kan således inte ifrågasättas att kommissionens första åtgärder i syfte att undersöka eller ingripa mot överträdelserna, i den mening som avses i artikel 25.3 i förordning nr 1/2003, beträffande tennstabilisatorer och sektorn för ESBO/estrar vidtogs efter det att fristen i artikel 25.1 i förordning nr 1/2003 hade löpt ut vad beträffar Akzo GmbH och Akzo BV.

125 Härvid ska det erinras om att preskription enligt artikel 25 i förordning nr 1/2003 inte innebär att överträdelsen inte anses ha ägt rum eller att kommissionen hindras att i ett beslut fastställa ansvar för en sådan överträdelse (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2005, Sumitomo Chemical och Sumika Fine Chemicals/kommissionen, T-22/02 och T-23/02, REG, EU:T:2005:349, punkterna 60–63). Preskriptionen innebär i stället endast att de företag vilkas överträdelser preskriberats undgår påföljder (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 juni 2012, Bolloré/kommissionen, T-372/10, REU, EU:T:2012:325, punkt 194).

126 Vidare följer det av en bokstavstolkning samt en teleologisk och kontextuell tolkning av artikel 25 i förordning nr 1/2003 att – i likhet med de individuella processrättsliga skyddsreglerna, såsom rätten till försvar, och nödvändigheten för kommissionen att kunna rikta såväl meddelanden om invändningar som ett beslut att ålägga sådana sanktioner till det berörda rättssubjektet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 september 2009, Akzo Nobel m.fl./kommissionen, C-97/08 P, REG, EU:C:2009:536, punkterna 57 och 59) – preskription enligt artikel 25.1 verkar till förmån för, och kan åberopas av, varje rättssubjekt separat när de är föremål för kommissionens ingripanden. Det har således redan slagits fast i rättspraxis att blotta omständigheten att ett dotterbolag i en koncern, i betydelsen ekonomisk enhet, drar nytta av att preskriptionsfristen löpt ut inte medför att moderbolagets ansvar kan ifrågasättas eller att kommissionen inte kan vidta åtgärder mot moderbolaget (se, för ett liknande resonemang, dom Bolloré/kommissionen, punkt 125 ovan, EU:T:2012:325, punkterna 193–196, som inte ifrågasatts på den punkten i dom av den 8 maj 2014, Bolloré/kommissionen, C-414/12 P, EU:C:2014:301, punkt 109).

127 Denna bedömning strider inte mot användningen i artikel 25.3 och 25.4 i förordning nr 1/2003 av begreppet företag, i den mening som avses i artikel 81.1 EG, som endast syftar till att ange de åtgärder som avbryter preskriptionsfristen liksom omfattningen av deras verkan i förhållande till alla de företag och företagssammanslutningar som har deltagit i överträdelsen, det vill säga inbegripet de juridiska personer de består av (se, för ett liknande resonemang, dom Bolloré/kommissionen, punkt 125 ovan, EU:T:2012:325, punkterna 198 och följande punkter).

128 Härav följer att Akzo GmbH och Akzo BV – även om de fortfarande ägdes till 100 procent av Akzo-koncernen – med rätta kunde invända att preskriptionsfristen hade löpt ut vad avsåg dem. Denna invändning kunde emellertid inte framställas av Akzo Nobel.

129 Således godtar tribunalen de invändningar som sökandena har framställt med stöd av artikel 25.1 b i förordning nr 1/2003 och ogiltigförklarar artikel 2 leden 4, 6, 21 och 23 i det angripna beslutet i den mån Akzo GmbH och Akzo BV åläggs böter för den första överträdelseperioden. Sökandena kan dock inte vinna framgång med sina invändningar i övrigt.

[utelämnas]

II *–Den andra grunden: Åsidosättande av omsorgsprincipen och principen om en rimlig tidsfrist [utelämnas]*

B *Den andra grunden i den mån den avser ändring av det angripna beslutet*

319 Inom ramen för den andra grunden, om åsidosättande av omsorgsprincipen och principen om en rimlig tidsfrist, har sökandena i andra hand yrkat att tribunalen ändrar det angripna beslutet på så sätt att deras böter sätts ned.

1. Parternas argument

320 Sökandena menar att även om tribunalen finner att åsidosättandet av omsorgsprincipen och principen om en rimlig tidsfrist inte innebär ett åsidosättande av deras rätt till försvar och att grunden därför inte ger skäl att ogiltigförklara det angripna beslutet i dess helhet, bör tribunalen likväl beakta åsidosättandena och avsevärt sätta ned bötesbeloppet med stöd av sin fulla prövningsrätt. Tribunalen bör i vart fall sätta ned böterna med 1 procent i likhet med vad kommissionen gjorde i det angripna beslutet vad beträffar de andra företagen.

321 Härvid har sökandena gjort gällande att kommissionen – när den inte satte ned deras böter med 1 procent i strid med likabehandlingsprincipen – ålade dem påföljder på ett diskriminerande sätt för att de gjorde gällande sina rättigheter i Akzo-tvisten. Detta strider mot principen om ett effektivt domstolsskydd och avskräcker företag i andra mål från att göra gällande sina rättigheter på samma sätt.

322 Kommissionen har hävdat att nedsättningen utgjorde en kompensation för de andra företagen, som nödgades invänta utgången av Akzo-tvisten och som befann sig i en annan situation än sökandena, i det att sökandena hade gett upphov till Akzo-tvisten. Vidare är det ur en praktisk synvinkel helt klart inte troligt att det faktum att sökandenas bötesbelopp inte sattes ned undantagsvis med 1 procent skulle avskräcka andra sökande i samma situation från att göra gällande sina rättigheter i andra mål.

2. Tribunalens bedömning

323 Inom ramen för den andra grunden, om åsidosättande av omsorgsprincipen och principen om en rimlig tidsfrist, har sökandena i andra hand yrkat att tribunalen ändrar det angripna beslutet på så sätt att deras böter sätts ned.

324 Om varaktigheten för det administrativa förfarandet inte har inneburit att rätten till försvar har åsidosatts, kan tribunalen sätta ned bötesbeloppet med stöd av sin fulla prövningsrätt vid ett åsidosättande av principen om en rimlig tidsfrist (dom av den 6 februari 2014, AC-Treuhand/kommissionen, T–27/10, REU, under överklagande, EU:T:2014:59, punkt 278).

325 Kommissionen har i förevarande fall inte bestritt den orimligt långa handläggningstiden för det administrativa förfarandet, eftersom den själv satte ned böterna i det angripna beslutet för alla andra företag utom sökandena.

326 Denna olikbehandling har kommissionen motiverat med att det är fråga om situationer som inte är objektivt jämförbara, eftersom det var sökandena – till skillnad från de andra företagen – som gav upphov till Akzo-tvisten.

327 Tribunalen kan inte godta detta argument.

328 Oberoende av frågan om andra företag avskräcks från att göra gällande sina rättigheter i domstol när de utreds av kommissionen för överträdelser av konkurrensreglerna, är kommissionens argument nämligen inte förenligt med principen om ett effektivt domstolsskydd.

329 I och med att kommissionen beviljade alla andra berörda företag en nedsättning av böterna med anledning av den långa handläggningstiden för det administrativa förfarandet utom sökandena enbart på grund av Akzo-tvisten (se skälen 771 och 772 i det angripna beslutet), har kommissionen i det angripna beslutet gjort en omotiverad olikbehandling.

330 Inom ramen för sin fulla prövningsrätt finner tribunalen således att sökandenas böter ska sättas ned med 1 procent.

331 De böter som ålagts i artikel 2 leden 1–7 och 18–24, det vill säga 40 600 000 euro för Akzo Nobel och 12 002 000 euro för Akcros, sätts ned till 40 194 000 euro för Akzo Nobel och till 11 881 980 euro för Akcros.

[utelämnas]

Rättegångskostnader

449 Enligt artikel 134.1 i tribunalens rättegångsregler ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

450 I förevarande fall har tribunalen delvis bifallit sökandenas yrkanden.

451 Mot bakgrund av omständigheterna i målet ska kommissionen således ersätta två femtedelar av sökandenas rättegångskostnader och bära tre femtedelar av sina egna rättegångskostnader. Sökandena ska bära tre femtedelar av sina egna rättegångskostnader och ersätta två femtedelar av kommissionens rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

följande:

1) Artikel 2 leden 4, 6, 21 och 23 i kommissionens beslut K(2009) 8682 slutlig av den 11 november 2009 om ett förfarande enligt artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/38589 – Värmestabilisatorer) ogiltigförklaras i den mån Akzo Nobel Chemicals GmbH och Akzo Nobel Chemicals BV åläggs böter.

2) Det sammanlagda bötesbelopp som ålagts i artikel 2 leden 1–7 och 18–24 i beslut K(2009) 8682 slutlig sätts ned till 40 194 000 euro för Akzo Nobel NV och till 11 881 980 euro för Akcros Chemicals Ltd.

3) Talan ogillas i övrigt.

4) Europeiska kommissionen ska ersätta två femtedelar av de rättegångskostnader som uppkommit för Akzo Nobel, Akzo Nobel Chemicals GmbH, Akzo Nobel Chemicals BV och Akcros Chemicals och bära tre femtedelar av sina egna rättegångskostnader. Akzo Nobel, Akzo Nobel Chemicals GmbH, Akzo Nobel Chemicals BV och Akcros Chemicals ska bära tre femtedelar av sina egna rättegångskostnader och ersätta två femtedelar av kommissionens rättegångskostnader.

Prek Labucka Kreuschitz

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 15 juli 2015.

Underskrifter